

**WYZWANIA
I INSTRUMENTY
POLITYKI
PRZESTRZENNEJ
W MIASTACH**

- Towarzystwo Urbanistów Polskich
- wielodyscyplinarne stowarzyszenie społeczno-naukowe
- cel: prowadzenie i wspieranie działalności służącej za gospodarowaniu przestrzennemu kraju przy:
 - urzeczywistnianiu zasad zrównoważonego rozwoju,
 - ochronie istniejących i tworzeniu nowych wartości kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych,
 - wspomaganiu rozwoju i integracji społeczności lokalnych oraz zaspokajaniu ich potrzeb,
 - przyczynianiu się do rozwoju gospodarczego.

instrumenty

3

- **planowanie przestrzenne**
„jaka jest odpowiedź planowania przestrzennego wobec wyzwań przyszłości”
- **polityka przestrzenna**
instrument → planowanie przestrzenne
- **ocena instrumentu**
czy mamy dobre narzędzia?
czy są one dostosowane do zadań (wyzwań)?
jakich instrumentów (narzędzi) potrzebujemy?
jak pozyskać / uruchomić te instrumenty?

instrumenty

4

- **planowanie przestrzenne**
„jaka jest odpowiedź planowania przestrzennego wobec wyzwań przyszłości”
- **polityka przestrzenna**
instrument → planowanie przestrzenne
- **ocena instrumentu**
czy mamy dobre narzędzia?
czy są one dostosowane do zadań (wyzwań)?
jakich instrumentów (narzędzi) potrzebujemy?
jak pozyskać / uruchomić te instrumenty?

polityka przestrzenna

5

- kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na różnych szczeblach władzy publicznej (art. 3 upzp)
- polityka przestrzenna to działania struktur państwa, realizowane przy pomocy szerokiego instrumentarium, zmierzające do realizacji celów społecznych w różnej skali i rozmieszczenia różnych funkcji na ograniczonej przestrzeni przy zachowaniu pożądanej struktury przestrzennej (ładu przestrzennego) i przy realizacji praw własności.

planowanie przestrzenne

6

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się w celu ustalenia przeznaczenia terenów oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy (art. 14 upzp)
- akty wewnętrzne organów władzy, formułujące politykę przestrzenną (koordynujące horyzontalnie/ wertykalnie różne polityki w przestrzeni)
- warsztat analityczny dla rozpoznania endogenicznego potencjału obszaru (uwarunkowań i możliwości rozwoju)

wyzwania

7

- kryzys finansowy, kryzys nieruchomości, kryzys wartości, kryzys finansowy
- fragmentacja, atomizacja, „prywatyzacja” polityk” („płynne czasy”)
- atomizacja / rozproszenie inwestorów (top-down → bottom-up)
- cywilizacja informacyjna, (globalizacja,) społeczeństwo obywatelskie (dostęp do informacji, zmienność wzorców (eko), niestabilność sytuacji → przemiany paradygmatu – w różnych dziedzinach)
- wyczerpanie kapitału politycznego, kryzys zaufania, nieumiejętność poszerzania demokracji (lęk przed obniżeniem technicznej sprawności)
- wzrost dobrobytu, nowe potrzeby (Maslow), rozproszenie oczekiwań
- niskie zaangażowanie obywatelskie (pozytywne), słaba wiedza, zamknięte kręgi informacyjno-decyzyjne
- ograniczona inwencja i niesprawność najczęściej używanych instrumentów → psucie przestrzeni, niedopuszczalnie wysoka kapitałochłonność (*sprawa*)

instrumenty

8

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego: ustalenie przeznaczenia terenów oraz określenie sposobów ich zagospodarowania i zabudowy
- nadmiarowość stosowanych instrumentów formułujących politykę przestrzenną
- nadmiarowość (kapitałochłonność) inwestycji
- dominacja celów bieżących i partykularnych (prywatnych/ publicznych)
- dezintegracja

instrumenty - potencjał

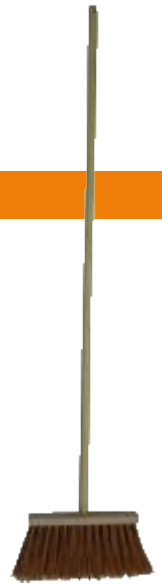
9

- środki nakazowo-zakazowe
(plany zagospodarowania przestrzennego)
- środki prawne i struktury organizacyjne (służby)
- środki ekonomiczne (programy UE)
- bezpośrednie inwestycje publiczne
- analizy przestrzenne i monitoring przestrzeni
- komunikacja społeczna i uspołecznienie procesów podejmowania decyzji

instrumenty - przemiany

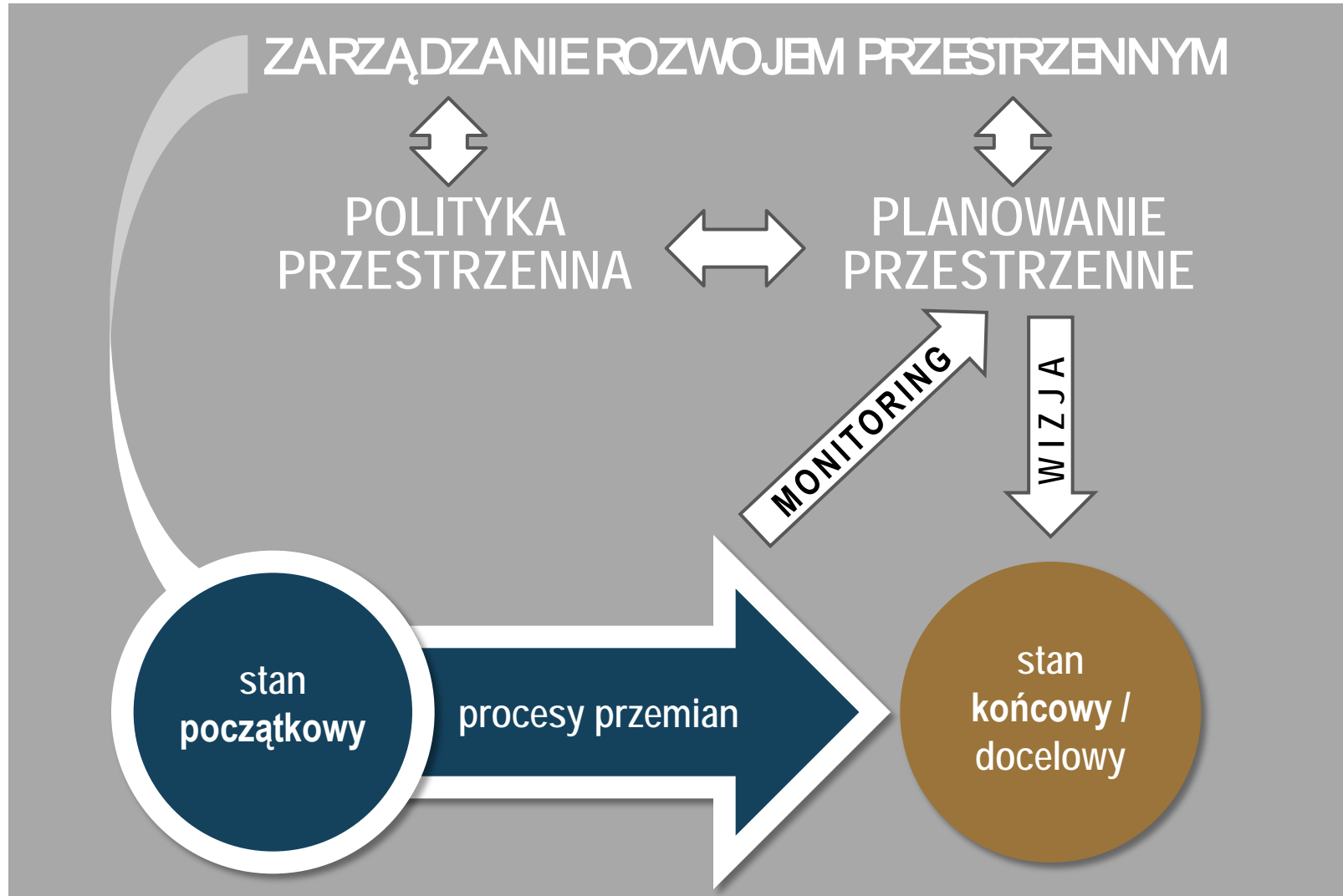
10

- zmiana roli planowania przestrzennego (planowanie stanu → planowanie procesów: plan → strategia)
- kryzys wizji (planowanie „wizyjne”) – podejście projektowe; planowanie → zarządzanie *planowanie – organizowanie – motywowanie – kontrola*
- monitoring przestrzenny
- wzrost dostępu do informacji o przestrzeni i większa świadomość przestrzenna → pozytywne zaangażowanie
 - naciski grup społecznych na zwiększenie swego wpływu (ekolodzy)

instrumenty - przemiany

11

instrumenty informacyjne

12

- ilość i pochodzenie informacji –
 - nadmiar / niedosyt, łatwość dostępu / wysoki koszt pozyskania-selekcji
 - → fragmentacja, rozproszenie
- kryzys tradycyjnych instrumentów sterowania rozwojem
 - trudności w realizacji integracyjnej funkcji planowania przestrzennego
(*case: Rospuda, case: powódź – dlaczego tak się dzieje?*)
- rola informacji w procesie planowania rozwoju –
 - tradycyjnie: podstawa decyzji projektowych (dla urbanisty)
 - dziś: sposób funkcjonowania systemu decyzyjnego – monitoring (planowanie ciągłe, kroczące)
 - jutro: możliwość rozszerzania partycypacji obywateli w podejmowaniu decyzji o wykorzystaniu przestrzeni

instrumenty - uspołecznienie

13

- partycypacja społeczna:
 - informowanie (rozumieć decyzje)
 - konsultowanie (wybrać rozwiązania)
 - włączanie (obserwować proces decyzyjny)
 - współpraca (kształtować rozwiązania)
 - uprawnianie (ostatecznie decydować)

- wieloszczeblowe zarządzanie → sztuka współpracy

- polityka europejska: eksperyment → mainstreaming
 - rewitalizacja: remont kapitałny vs. angażowanie społeczne (wzmocnienie odpowiedzialności)

instrumenty - oddolność

14

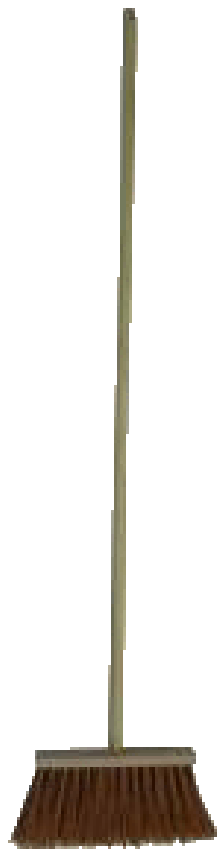
- wzrost świadomości → wpływu → odpowiedzialności
- przeznaczenie terenów → dostępność usług (struktura)
 - plany społeczności lokalnych, mikroplany
- plan makro → synteza „mikroplanów”
 - lepsze rozpoznanie i wykorzystanie zasobów;
 - efektywniejszy rozwój;
 - zwiększanie zaangażowania i odpowiedzialności mieszkańców;
 - usprawnianie organizacji i poprawa koordynacji działań administracji publicznej, szczególnie na najniższych szczeblach;
 - bardziej unikalne (specyficzne) efekty działań projektowych, prowadzące do bardziej zindywidualizowanych i konkurencyjnych rozwiązań.

instrumenty - oddolność

15

- przywiązywanie szczególnej uwagi do rozpoznania i zaspokojenia potrzeb grup docelowych – mieszkańców, właścicieli, inwestorów, gości/ klientów;
- ukierunkowanie na szczegółowe rozpoznanie i uwzględnienie w proponowanych rozwiązaniach specyfiki przekształcanego obszaru;
- ograniczone ramy przestrzenno-czasowe proponowanych rozwiązań, co predestynuje je do bezpośredniego finansowania w systemie projektowym oraz stosowania partnerstwa publiczno-prywatnego;
- zdecentralizowane podejście do procesu planistycznego – plany niższego szczebla mają sugerować rozwiązania planom i działaniom wyższych szczebli;
- oparcie procesu projektowego na partnerstwie profesjonalnych planistów z lokalną społecznością; sam proces planowania jest tak samo ważny jak jego produkt;
- wsparcie dla tradycyjnych metod planowania przestrzennego, zwłaszcza na obszarach centrów miast lub strefach koncentracji negatywnych zjawisk przestrzennych i społecznych.

Zarządzanie Miastem – „Miasto 2012”: Miasto przyszłości

DZIĘKUJĘ

